

TANITÓBARÁT.

HAVI KÖZLŐ.

SZERKESZTI ÉS KIADJA:

ZIEGLER GÉZA.

Tartalom:

1. A jubileumi komédia. Irta: *Ziegler G.* — 2. Viszhang. —
3. Elhibázott tanügyi politika (Válasz Havasi K. urnak.) — 4. Felelet Antal János urnak. — 5. Nyugdíj kérvényünk felszereléséről. (Vége) Irta: *Schimmer József.* — 6. Iskolajáték. Irta: *Klein Márton,* — 7. Irodalom. — 8. Mi ujság. — 9. Társalgó. —
10. Mulattató. — A borítékon: „Posta.“

GYÖR, 1888.

TANTO BANDA

TANITÓBARÁT.

Havi közlő.

Megjelenik minden hónap közepén.

Előfizetési ára:

Fél évre 1 frt.
 Egész évre 2 frt.
 Egy oldal hirdetés . . . 5 frt.

Május.

A lap szellemi és anyagi részét illető küldemények így eimezendők: „Tanítóbarát“ szerkesztőségének Győrött.
 Kéziratokat nem adunk vissza.

A jubileumi komédia.

A trombitaharsogás, dobpergés és üdvüvöltés elhangzott s a függöny legördült az országos komédia végeztével.

Voltak a kik nevettek, voltak a kik boszankodtak s voltak, a kik nagy álmélkodással nézték a pompát, és hallgatták a zajt.

A legtöbbek ajkán azonban ez a kérdés hangzott:

— Dehát voltaképpen ki is az a Gönczy?!

Ez a kérdés egyuttal felelet is volt: az a Gönczy semmi se más, mint egy szerencsés hivatalba jutott országos pedagógiai nagy semmi!

Irt egy ábécét, egynéhány brochurt, csinált egy jó carriert, oda jutott Trefort mellé, ott huzza a jó fizetést, felekezeti kérdést csinál a tanügyből, és ezek mellett nagy ur, a pedagógia terén hatalmas budai basa.

Ha érdem a megvénülés, akkor kétségen kívül van érdeme is, de olyan érdemekről, amelyek ekkora jubileumi komédiát vonnának következményképen maguk után, — senki sem tud.

Tóth József a pestmegyei tanfelügyelő volt a színügyi rendező; már előbb egy évvel kibocsátotta a félhivatalos felszólításokat a tanfelügyelőkhöz és állami tanítókörokhöz, hogy az ünnepély minél magasabbra emelése végett tegyenek meg mindent a mit lehet.

És a szolgálhad megindult: folyt a reklám, a kiabálás az ünnepelt „nagy férfiú“ mellett, mindenféle elképzelhető érdemeket szedtek ki szép cicerókból, s legnagyobb érdemül azt emlegették, hogy „soha se kereste a kitüntetést, esendes zajtalan munkásságban folyt élete“ stb.

A kitüntetést magával vonja az érdem; csendes zajtalanságban pedig millió hivatalnok dolgozik.

Dehát melyik állami tanfelügyelő, tanár vagy tanító mert volna ellenszegülni a parancsnak! Hiszen Tóth József jóbarátja Gönczynek, Gönczy pedig Trefortnak a mindenese, Gönczynek egy tollvonása Baranyából Máramarosba teszi át a tanfelügyelőt, állami tanítókat; semmivé tehet, s appellatának nincs helye.

Megindult tehát a jubileumi komédia gépezete. A tanfelügyelők ráparancsoltak a szegény éhező néptanítókra, hogy gyűjtsenek, adjanak, pénzt, fényt, dicsőséget. Szegény kollegáink nem merték mondani, hogy: miért? hanem engedtek a kényszernek és adóztak.

És mikor eljött a nap, a hivatalosan felcitált küldöttségek megjelentek, mintegy parancsszóra, s a teljesen hivatalos jellegű dicsünnepély megtörtént.

Én is ott voltam: néztem ezt a szemfényvesztést, a kénytelenség áldozatát a hatalomnak, s úgy tetszék nékem, mintha azokba az üdvözlő beszédekbe belehangzott volna a sok ezer elhanyagolt néptanítónak panaszos kiáltása, s a jubileumi disztárgyak közé szerettem volna odatenni azt a földfekete zabkenyeret, a mit egy turóczmegyei néptanító asztaláról küldtek hozzám.

Ziegler G.

V i s s z h a n g.

A tavaszi tanítógyűléseken csaknem mindenütt a programmba vették a néptanítók anyagi helyzetének kérdését.

Csakis a városi tanító-egyletek azok, amelyek egyrésze semmi részvételt nem akar tanusítani ezen fontos ügyben.

Szomorú jelenség az bizonyos, de nem teszi mégse sikertelenné az ügyet.

Sok helyen meg ha hozzájárulnak is a győrvidéki tanítóegylet indítványához, nem értesítik erről sem az illető egyesületet, sem a lapokat.

Jövőre kérjük lapunk tisztelt olvasóit, sziveskedjenek erről legalább minket értesíteni.

I.

A Bajavidéki r. k. tanító-egylet május 22-én, Baján tartandó

ülésének programjába fölvette a győrvidéki tanítóegylet átiratának megbeszélését. Elnök Berényi D.

II.

A szombathelyi egyházmegyei rom. kath. tanítóegylet

1888. évi ápril hó 12-én tartott üléséből.

Elnök (Barabás György) jelenti, hogy a mult évi közgyűlés 10. pontjában hozott határozat szerint, a magyarországi néptanítók anyagi helyzetének javítása érdekében a képviselőházhoz kérvényt intézett, ezt az országgyűlés elé történendő juttatás végett Varasdy Károly szombathely választó-kerületi országgyűl. képviselő urnak küldötte meg. Nevezett képviselő ur nemesak, hogy a kérvényt illetőségi helyére juttatta, hanem azt f. é. jan. 28-án, a közokt. tárcza budget tárgyalása alkalmával igen szép beszéddel is kísérte s ajánlotta a képviselőháznak a néptanítók fizetésminimumának fel-emelését és a tanítói nyugdíjtörvény revisióját.

Elnök jelenti, hogy a lékai kör a fenti tárgyban szintén küldött az ő kezeihez egy feliratot, de ez elkésve érkező, nem küldötte a neki szánt helyre.

(A gyűlés hála-érzelmeit jkvileg fogja Varasdy Károly képviselő urnak kifejezni.)

III.

Ismételve kérjük lapunk tisztelt olvasóit, hogy az anyagi helyzetünk reformálása ügyében tett intézkedéseket, beszédeket vagy véleményeket akár a gyűlésekből, akár magánkörökből, — sziveskedjenek lapunk számára megírni.

Elhibázott tanügyi politika.

Válasz Havasi K. urnak.

Mi az a politika?

Az egy nagy szó, a mit sokan kimondanak, de csak kevesen értenek igazán. Legtöbb esetben személyes nézetekkel találkozunk, melyek előzetes megfontolás nélkül ejtettek ki. Olyan személyes nézet az „elhibázott tanügyi politika“ is.

Elismerem, hogy egy felállított tételt könnyebben meg lehet czáfolni, mint jót és újat létesíteni, de mint felvidéki tanítónak mégis kötelességemnek kell ismerni, a cikkében talált hibás és téves állításokra refektálni, s ez okból az első esetet választottam.

Egész cikkje éles vágás, általános gyanusítás, tényekre hivatkozó, de semmit sem bizonyító egyszerű leírás. Ki a történelemre akar hivatkozni, annak nem elég e szót kimondani, hanem esetek felsorolása is szükséges. Még pedig azért, hogy a t. olvasó ez által az elhibázott politikába bevezessék.

A történelemre hivatkozni, annyit jelent, mint azt jól ismerni.

Leírása után ítélve — fájdalom — csak olyan meggyőződésre jöttem, hogy ön csak rossz népiszkolai tankönyvet tanulmányozott.

A történelmet tudó ember a Kárpátoktól az Adriáig csak magyar népet ismerhet. S ezen magyar nép édes hazánk felvirágzásán közösen működött, minden tekintet nélkül a nemzetiségekre. Ha pedig a magyar nemzet példával jár elől a hazafiuságban, az egyrészt kötelessége, másrészt dicsősége.

De ismeri ön Rákóczyt a nagy nemzetőrt? Kik képezték fényes seregének zömét? Ismerős ön előtt a szabadságharcz? Nem hihetném, ha azonban igen, akkor nagyon hiányosan. Ha azt jól ismerné tudomása volna, hogy a szabadságért a Kárpátok alatt is harcoltak, még pedig sikerrel pl. Iglón, a Branyiszkó hegyen Erdélyben. Mármaros is büszke Asztalosra és Móriczra stb.

S ön azokat mind mellőzve, egyszerűen a történelemre hivatkozik és kivételt nem ismervén, a felvidék lakóit egyszerűen Hurbán ivadékának mondja. Ugyan ki volt az a Hurbán? Egy orosz zsoldos és kortes, ki pártjának hívet szerezni elég nagyon is ügyes volt. De szolgáltat ez alkalmat arra, hogy több millió magyar ivadékának ismertessék? Elég sajnós, ha a Pápa-vidékeik még csak ott tartanak. — A felvidéki megyék lakói ugyanazon terheket viselik, mint a magyar nemzet. Hogy tehát azok jobban vannak ellátva állami és községi iskolákkal mint ezek, az se nem irigylendő, se el nem hibázott tanügyi politika, mert kedves hazánk csak akkor tarthatja fenn magát, ha erős oszlopai vannak. A ház (értem a magyar nemzetet) nem szorul javításra, mert az mindenkor magyar, de az oszlopokat, melyeket első sorban érheti a csapás, vagy csábítás, erősíteni kell.

Ugyan minő eredményre számít ön, ha a magyarosítást belülről kifelé óhajtaná végrehajtani, vagy legalább mennyi időt szánna rá? S mit gondol, hogy a felvidéki nép ezen kétszázados békés időt átaludta? És elég volna-e ezen feladat megoldására a 30-40 drótos tót? Ilyen eljárás mellett már bátran mondhatnánk: magyarosítás a magyar nép rovására! Ez volna az igazi elhibázott tanügyi politika.

Tudja azt jól, hogy minden szabály kivétellel bir. Olyan a Hurban taktikája is. De nem hallott még felvidéki embert ki tót-nak mondja magát és hozzáteszi: de magyar?! Vagy azon epigramm szolgált zsinormértékül: itt nyugszik két ember meg egy tót?

Ebből csak azt lehet következtetni, hogy a felvidéki megyéket egyáltalán nem, vagy — a mit fölteszem — csak a térképről ismeri, a hol talán feketével és a tanügyi tekintetben rózsaszínnel vannak kifestve. Tapasztalat kell olyan cikk írásához, s akkor belátná, hogy az 1868. évi tanügyi törvényezikk kifogástalanul van végrehajtva. Mert a felvidéken sem erőszakkal fellálított állami iskola nem létezik, hanem csak kérelmezett — a mit tudomásul venni igen ajánlhatom, sem olyat nem ismerünk, melybe 4—5 tanköteles járna vagy a melybe a tanköteleseket kötéllel kellene fogdosni.

Azt állítani tehát, hogy pénzpazarlás, semmi eredmény, haszontalan munka, Hurbán ivadék, elhibázott politika a felhozott tényekkel megezáfolva, visszautasítom és ajánlom alkalomkor jobb megfontolással cikket írni.

Az agitálás az ország belsejében sem maradna el, s ha már politikus akar lenni, akkor az állami iskolák csak általános felállítását óhajthatná, a mit jelenleg keresztülvinni, csakugyan nem lehet!

Bizza az országos ügyek elintézését országot és nemesak vidékeket ismerő emberekre. Olyan ember jelenlegi közoktatási miniszterünk — a ki e tekintetben kivált helyes politikát követ.

*Antal János
állami tanító.*

Felelet Antal János urnak.*)

A „Tanítóbarát“ f. évi 4-ik számában közzétett: „Elhibázott tanügyi politika“ czimü cikkem, mint látszik, a ruszpolyánai bérczek között, Antal János urnak nem igen tetszik. Neki is ront cikkeknek nagy hanggal és garral. Pedig higyeje meg tisztelt Antal J. ur, hogy válaszával nem engem, hanem önmagát ütötte le. Azok a bombasztok, mikkel széltében, hosszában dobálóznak, nem vonnak le cikkem érdeméből egy vonalnyt sem. Az a szellemi rugdalódzás, mit „Válasz“-ában elkövet, épen nem mutat arra, hogy cikkemmel komolyan, tárgyilagosan foglalkozott volna. Pedig ha ezt teszi s e mellett nem elfogult, az ügy többet nyer vala.

„Mi az a politika“ ? kérdi ön.

„Az egy nagy szó, amit sokan kimondanak, de csak kevesen értenek igazán“, így határozza ön meg. Tud ön definiálni?! vagy tán a politika ekként való meghatározását Miskolczon tanulta?...

A politikai meggyőződése minden embernek más. Mindegyik a magáét tartja helyesnek. S ez természetes is, mert ha nem úgy van, akkor nem is lehet egyéni meggyőződése. Tehát „személyes nézetekkel találkozunk.“ Vagy önnek nincsenek személyes nézetei?!...

„Egész cikkje (?!) éles vágás, általános gyanusítás, tényekre hivatkozó, de semmit sem bizonyító egyszerű leírás.“

*) Ezen vitába nem akarunk beszólni, mert lapunk a szabadszellemeű tanítók lapja levén, mindig szívesen adunk tért olvasóink véleményének kifejezésre, a hozzászólásra, ha ezt a kellő alapon írják, éppen ezért nem is emelünk e két cikkben, — ott ahol némi tulkapás van — korlátokat, esupán helyreigazitással teszünk két észrevételt.

Nagyon sajnálom, hogy cikkemmel élesen megvágtam, mit ön fenti soraiban el is ismer. Lássa, engem az ön válasza nem vágott meg sem élesen, sem másként. Ha önt megvágta, még pedig élesen, ez csak a mellett bizonyít, hogy cikkem „trafált“, ez pedig minden cikknek a főkélléke. Vagy tán nem?!...

Fenti soraiban írja, hogy: „tényekre hivatkozó stb.“ Tudja ön, mit mondott ezzel? Azt hiszem, nem. Mert ha e kifejezés értelmét tudja vala, aligha blamirozza magát. Nincs tán igazam? Ön a történelemre vonatkozólag felhozza, hogy „Ki a történelemre akar hivatkozni, annak nem elég eszót kimondani hanem esetek felsorolása is szükséges“, engedje meg kérem oly rövid cikk keretében nem foglalkozhattam részletesen a történelemmel, mert cikkem intenciója egészen más. Felsorolni pedig történelmi eseményeket azoknak, akiről feltehetni, hogy a kívánt nívón állanak, teljesen fölöslegesnek tartottam.

„Történelemre hivatkozni, annyit tesz, mint azt jól ismerni“, mondja ön. „Leírása (?) után ítélve — fájdalom — csak olyan meggyőződésre jöttem, hogy ön csak rossz népiskolai tankönyvet tanulmányozott“ írja ön tovább. Erre nézve csak arra bátorkodom figyelmeztetni, hogy máskor ha ír, jó lesz megolvasgatni, hogy mi a leírás. Az irodalmi műfajok ismerete is szükséges egy néptanítónak; de ön úgy látszik ötláthatol, handabandáz, sérteget s nem tudja gondolatait helyesen kifejezni, s azt hiszi, ez már kritika. Kérem szeretettel, máskor ha kritikát vagy bármit ír, legyen kegyes megállapítani a gondolatmenetet, melyhez aztán szigoruan ragaszkodjék, nehogy úgy járjon, mint jelen esetben, t. i. „Válasz“-ában úgy ugrál egyik gondolatról a másikra, mint virágos mezőn a szerelmes tücsök.

Nagy vakmerőség, ez a leggyengébb kifejezés, annyit használhatok, ismeretlenről azt mondani, hogy csak „rossz népiskolai tankönyvet tanulmányozott“. Hogy lehet valaki oly önhitt, hogy mellére ütve elkiáltsa, ide nézzetek! én aztán ismerem az összes tudományokat! Tán ön kanállal ette a tudományt? Ki ön kedves uram, aki ismeretlenről úgy mer nyilatkozni? vagy azt hiszi tán, hogy ezzel valami nagyot mond? Csalódik, mert sem én, sem más nem szorult az ön történelmi tudományára. Nem kérünk kölesön, meg lehet róla győződve. Ön beszél, hadar össze-vissza mindent, teljes tájékozatlansággal.

Ön kiemeli a történelem egyes alakjait úgy tetszés szerint, természetesen azokat, melyek „Válasz“-ához passzolnak; másokat

ellenben elhallgat. Az a passzus pedig, hogy én „kivételt nem ismervén, a felvidék lakóit egyszerűen Hurbán ivadéknak mondom“ — cikkemben éppen nem létezik s mint nem létezőről, hogy ön hogyan beszélhet, az az ön alapos olvasásának világos bizonyítéka. Mert cikkemben ez a rész: „a magyar faj rovására Hurbánok ivadékai“ nem azt jelentik, hogy a felvidék lakói mind Hurbán ivadékai.

Tehát nyilván való dolog, hogy ön olyanokat is olvas ki cikkeimből, melyek benne nincsenek. Különben, hogy teljesen tájékozva legyen az egyes nemzetiségeknek magatartásáról a multban, arra nézve olvasásra ajánlom: Vargyas Endre „Magyar Szabadságharcz Története“ nagy munkáját, a jelenre nézve pedig ajánlom a napi lapokat s az egyes tanfelügyelőknek a közigazgatási bizottságokhoz intézett jelentéseit s egyes tanügyi cikkeket.

„Ugyan ki volt az a Hurbán?“ mondja ön. „Egy orosz zsoldos és hortos, ki pártjának hivat szereszni elég, talán nagyon is ügyes volt. De szolgálhat ez alkalmat arra, hogy több millió magyar ivadéknak ismertessék? Elég sajnós, ha a Pápa vidékiek még csak ott tartanak“ mondja ön tovább. Mi ez?! Van ennek értelme? . . . Miféle szótorlódás ez? Ehez szólni sem lehet! . . . Bábeli zavar a gondolat kifejezésekben. Vagy ön azt hiszi, hogy a ki írni tud, az mindjárt cikkkiró is lehet? Hogy valaki írni tudjon, a tollon, tintán és papiroson kívül szükséges egészséges gondolkodás is s a helyesírás, mi ellen lépten-nyomon véteni ugylátszik nem tartja bűnnek, vagy tán nem is tudja. Jó lenne tán megszerezni valami elemi iskolai jó magyar nyelvtant pl. Bárányét, Vargyasét. Melegen ajánlom, talán használni fog . . . Ön a haza oszlopainak nevezi a tótokat, oláhokat, ráczokat stb., melyek a hazát fenntartják. „A ház (értem a magyar nemzetet) nem szorul javításra, mert az mindenkor magyar, de az oszlopokat, melyeket első sorban érheti a csapás vagy csábitás erősíteni kell“ mondja ön. Ha ön cikkem 4. kikezdését figyelmesen elolvassa, majd mást lát ott. Ön úgy látszik vagy nem akarja azt érteni, vagy nem tudja. Ön szerint, belül az országban a magyarság nem szorul támogatásra, itt belül minden fényes már. S ön mer tájékoztatlan-ságról beszélni. *Szerintem első dolog: a magyarság megerősítése, azután a belkelt egyes nemzetiségek megmagyarosítása s ha ezzel készen volnánk, a határszéli meyyék magyarosítása.* Ez állításomat mindenkor és mindenki ellenében, tehát ön ellenében is fenntartom. A

törzs legyen erős, az ágakba majd képes lesz a termékenyítő nedvet a magyarság szellemét bevezetni. Uram, uram! beszámítható állapotban volt ön, mikor „Válasz“-ának 9-ik kikezdését írta? Mi akar az lenni? hisz annak se füle se farka. Épen úgy, mint egész cikkének. A 10. kikezdés nemkülönben érthetetlen zagyvalék. Epigramm, taktika, tót, zsinórmérték stb. keveredésben vannak. Higye meg kedves ur, a felvidéket, de még az alvidéket is ismerem; ismerem azoknak iskolai viszonyait is. Manapság már nem szükséges mindenütt ott lenni, ha valamit meg akarunk ismerni. Vannak hiteles források. Vagy a miniszter évi jelentései nem numerálnak?*) Látott már ön miniszteri évi jelentést? Ha nem látott volna, forduljon kérem a megyei tanfelügyelőhöz, ki azt, hiszem oda kölesönzi majd. Lapokat is jó lesz olvasni. Ajánlhatom . . .

Ott önöknél csak kérelmezett állami iskolák vannak mondja ön. Nálunk, itt belül hiába kérelmezünk — nem adatik s épen ez a baj. Itt nálunk belül vannak megyék**) hol ezrekre rug az iskolázatlan tankötelesek száma. Ön uram nagyon el lehet a kortól maradvá. Ön ugylátszik keveset olvasgat. Nem elég ám kérem csak a löesei kalendáriumot olvasni! Az ön által felhozott illetve „Válasz“-ának utolsó előtti 3. pontjában érintett „sem mi eredmény“ cikkemben nincs meg. Ott ez áll: „a legtöbb helyen csupán frázis, semmi egyéb“ ezt is tehát visszautasítva, figyelmébe ajánlom egyttal az értelmes megolvasását a mondatoknak.

Az egész „Válasz“-ából csak az tűnik ki, hogy akart ugyan valamit írni, de maga sem tudja mit. Zür-zavar, szótorlódás, nyakatekert éretlen okoskodás, sületlen bombasztok, orthographiai hibák és alaptalanság jellemzik „Válasz“-át.

Az utolsó kikezdését a kedves olvasók gyönyörűségére, szószerint ide iktatom: „Bizza az országos ügyek elintézését, országot és nemesak vidékeket ismerő emberekre. Olyan emher jelenlegi közoktatási miniszterünk a ki e tekintetben kivált helyes politikát követ.“ Rendkívül érdekes!! Ön azt mondja a fenti sorokban, hogy hagyjam az országos ügyek elintézését másra. De ki akar itt intéz-

*) Azt a hivatalos pedagógiai labirintot nem tájékozás végett szoktuk ma átbarangolni hanem csupán azért, hogy mennyi hamis adattal dugja ki a szemét a közokt. miniszterium a nemzetnek.

Szerk.

**) Pl. Egy aránylag kis megyében t. i. Győrme gyében 1000-en felül van azon tankötelesek száma, kik soha nem láthatnak iskolát — mert nincs. Bizony szomoruan tapasztaljuk, hogy e tőzsgyökeres magyar faj, hogy pusztul, hogy sinylődik a szellemi sötétségben. A tanfelügyelő hiába kér állami iskolákat, nem adnak.

Szerk.

kedni?! Intézkedni szerintem csak az tudhat, kinek állásából folyó hatalma is van. A hozzászólás valamely dologhoz, ön szerint már intézkedés? Ej! ej! állami tanító létére, hogy mondhat ily badarságot?! . . .

Mielőtt azonban letenném a tollat ajánlom „Nem illik“ ezimű munkát megvételre és tanulmányozásra, nagyon olvasó és az olyan embernek mint ön — nagyon szükséges, hogy miért? — ön is tudja. S még valamit: Jegyezze kérem meg, hogy ballgatni arany annak — kinek beszélni nem ezüst.

Havasi K.

Nyugdíj-kérvényünk felszereléséről.

(Vége.)

10. A köztörvényhatóság által hozandó első foku határozatok alkalmával a hiteles másolatban idezárt, s az 1875. 32. t.-cz. 44-ik §-a által törvényerőre emelt következő régebbi szabályrendeletek szolgálnak zsinórmértékül, jelesen:

a) „a Ratio educationis publicae“¹⁾ 290. §-a, továbbá:

1) A Ratio educationis publicae 290. §-a következő:

Pensio emeriti Professoris, nisi eidem adeptione majoris Sacerdotii, aut officii utilioris, aliave quapiam ratione ex ordinatione et gratia Regia provisum fuerit, post expletos in Universitate Academia, Gymnasio, vel Grammatica doctio- nis annos decem, erit tertia; post viginti dimidia Stipendii pars.

Qui vero triginta universim annos in Scholis docendo consummavit, dignus profecto est, cui Stipendium integrum in pensionem cedat e vectigalibus illius Fundi ex quo suam antea mercedem solebat accipere. De Administratoribus Scholarum Vernacularum sic est statutum: Qui Stipendium integrum in pensionem quaque suam ab eodem sument. Magistris Scholarum Primarium, et Capitalium peculiaris est Pensionum Fundus in aere olim a Didactris Scholarum publicarum collecto, et apud aerarium publicum foenori locato, qui si forte non sufficecit, complementum congruae pensionis dabitur e Fundo Studiorum pro illa Stipendii parte, quam quis inde, dum docuit, levavit. Alii, quos Urbes et Oppida, ceteraeque Incolarum Communitates suo in gremio aluerant, si deficient, aerum erit aequitatis et providentiae bene de ipsis meritos convenienter sustentare. Uxoribus viduis, et si unum duntaxat annum cum Magistro vixerint, generaliter competit tertia illius Stipendii portio, quod Viri muneris Scholastico immertui habueré.

Si quis autem horum in usu pensionis positus cedat e vita, pensio erit emetienda Viduae ex illo Stipendio, quo Maritus tunc fruebatur; cum ad Statum pensionis transiit. Magyarul: Kérdemült tanárnak nyugdíja, ha csak királyi kegyelem és rendelet útján, vagy bármi más okból nagyobb egyházi állást vagy jövedelmezőbb hivatalt nem kapna, az egyetemen, akadémián, gymnásiumban, vagy a grammatikai iskolában eltöltött tíz év után fizetésének egy harmada, husz év után pedig fizetésének fele lesz.

b) az 1824. évi július 21-én 7644. sz. a. kelt s 16542. helytartótanácsi számmal intézményezett udvari rendelet²⁾ és végre:

Ki azonban 30 évet töltött mindössze tanítással az iskolában, valóban méltó, hogy egész fizetését kapja nyugdíjba azon jövedelem alapból, melyből eddig szokta fizetését huzni. Az elemi iskolák vezetőiről következőleg határozott: kik fizetésüket a tanulmányi alapból huzzák, azok nyugdíjukat is onnan fogják huzni. A városi főelemi iskolák tanítóinak van már a nyilvános iskolák tandijaiból gyűjtött készpénz alapjuk, mely a nyilvános pénztáraknál van kamatozás végett letéve; mely ha talán elég nem lenne, az illető nyugdíjnak a pótléka a tanulmány alapból adatik azon összeg kiegészítéséig, melyet valaki, míg tanított, kapott. Mások, kiket városok és mezővárosok közönsége tartott, ezek igazságosságához és gondoskodásához tartozik a kiérdemülteket méltóan eltartani. Az özvegy asszonyoknak ha csak egy évig is éltek házasságban, rendes egy harmada jár azon fizetésből, melyet a férj halála előtt huzott volt.

Ha azonban már mint nyugdíjazottak közül a férj halna el, az özvegy a fizetésnek azon részét kapja, melyet a férj akkor kapott, mikor nyugdíjba lépett. —

²⁾ 1824. évi június 21-én 7644. sz. a. kelt, s 16542. helyett. számmal intézményezett udvari rendelet.

Sacro etc. benigne intimandum. Repraesentatione quam Consilium hoc Regium Locumtenentiale quoad Pensionem oppidi Gölnitz denatorum Docentum Josephi, Stephani, et Joannis Friedmanszky relictis viduabus qualiter dependendam de dato 2-o April. 1882. Nro 8087. horsum submiserat, altissimo obtutui abhinc demisse substrata, altifatam suam Majestatem Sacratissimam instar generalis normae benigne ordinare dignatam esse, ut Docentibus qui in pluribus Locis munere hocce functi sunt, dum ipsi, aut eorum viduae Pensione provideri debent, haec pensio integra per illam Communitatem, aut fundum, cui talis Docens ultimo servivit, dependatur; atque in pari conformitate etiam antelatis duabus viduabus Pensio normalis a die obitus maritalis, et cum impatatione eorum, quae ipsdem titulo hocce huedum nefors suppeditata legitimari possunt calculanda; e Cassa Communitatis oppidi Gölnitz praestetur. Quae altissima Resolutio Regia velut pro norma in similibus Casibus deservitura, Consilio huic Locumtenentiali Regio penes remissionem actorum, sub praecitato dato isthuc substratorum, reflexe etiam ad repraesentationem ejusdem Regii Locumtenentialis Consilii, quoad Graphidis Magistrum jubilatum Zagrabiensem Joannem Schaut ddo 24-o Februarii d. c. Nro. 4247. horsum factam, cujus aclusa perdg. isthic advoluta sunt, superindegre editum sub Nro 4963/196 a. c. Decretum Aulicum, fine faciendarum congruarum Dispositionum hisce nota redditur. Datum Viennae die 21. Junii 1824. Princeps Franciscus Koháry Johannes Nep. e L. B. Malonyai ad benignum etc. Mandatum. Josephus Sorsich.

Magyarul: Ő felsége stb. kegyesen kihirdetni jendelte. Azon előterjesztésre, melyet ezen királyi helytartótanács Friedmanszky József, István és János Gölnitz mezővárosi elhalt tanítók özvegyeinek nyugdíjazása érdekében 1822 ápr. 2-án 8087 sz. a. ide felküldött és legmagasabb betekintés végett legalázatosabban beterjesztett, fennevezett királyi felsége általános szabályul elrendelni méltóztatott, hogy tanítóknak, kik több helyen működtek, midőn ezekről vagy ezek özvegyeiről gondoskodniok kell, az egész nyugdíj azon község-

c) az 1845. évi 25224. helytartótanácsi sz. a. Magyarország elemi tanodái részére kiadott szabályrendelet 71. §-a.³⁾

Ezen idézett szabályrendeletek csupán a szorosán vett magyarországi rom. kath. és gör. kath. tanítókra vonatkoznak, nem pedig az erdélyi hasonló jellegű tanítókra is, mivel ez utóbbiakra hatálya soha sem terjesztetett ki.

11. Az 1873. évi 7053. sz. a. kiadott körrendeletben a községi tanítók nyugdíjazása a községek kötelességévé tétetvén, előforduló esetben a fenti szabályok ezekre is alkalmazandók.

12. A fent idézett rendeletek szerint a tanítót 10 évi szakadatlan szolgálata után, szolgálati utolsó évében élvezett fizetésének egyharmada, betöltött 20 évi szolgálat után fele és teljes 30 évi szolgálat után az egész fizetés illeti nyugdíjképen; 10 évnél kevesebb szolgálatért nyugdíj nem jár.

13. Tekintettel az 1845. évi 25224 helytartótanácsi sz. a. kiadott szabályrendelet 71. §-nak végpontjában foglaltakra, a tanítói szolgálat után kiérdemelt nyugdíj, a tanítótól a nyugdíjról való előzetes lemondás esetében sem vonható meg.

14. A nyugdíjra jogosult tanítók özvegyei férjük legutolsó évi fizetésének mindenkor egyharmadát nyerik évi nyugdíjul.

15. Az országos tanítói nyugdíjintézetbe fel nem vett községi rom. kath., görög kath. tanítók, valamint özvegyeik és az iskola-

tól vagy alapból függjön, hol a tanító, mint ilyen, legutoljára szolgált és az azért egyformaság szempontjából az előbb nevezett két tanító özvegyének rendes nyugdíja a férj halálkozásának napjától számítatik — beszámítván mindazt, mi nekik ezen cím alatt talán nyugtatóvány mellett már kiszolgáltattott, — Gölnitz mezőváros pénztárából fizetessék. Mely legmagasabb királyi elhatározás hasonló esetekre szolgálendő szabályul ezen királyi helytartótanácsnak a főnnebbi szám alatt beterjesztendő iratok visszacsatolása mellett, tekintettel az ugyanezen helytartó tanácsnak Schaut János zágrábi jubilált rajztanítónak ügyében f. é. febr. 24-én 4247 sz. a. ide tett felterjesztése, melyet 4963/196 f. é. sz. a. rávezettünk, udvari rendelettel hasonló intézkedések megtételére ezen írás által kiadatik. Kelt Bécs, 1824. június 21. Kohányi Ferencz herczeg, Malonyai János báró. Kegyelmes rendeletre Sorsich József.

³⁾ 1845. évi helyt. tanácsi sz. a. «Magyarország elemi tanodák szabályai»-ból.

Ha a főlebb előszámlált fizetéssel alkalmazott tanítók (tanodai egyének) öregség vagy más valami alapos ok miatt köteleességüket nem folytathatják, nyugdíjt követelhetnek, az egész fizetési nyugdíj elnyerhetésére a tanodai rendszer következtében 30 évi hiv és buzgó szolgálat kitűzetvén, minden egyéb nyugalmazási elvekre és szabályokra nézve a köz- és álladalmi hivatalnokokhoz hasonlítottak. Kedvezőbb ellátás iránti szerződés szabad és érvényes; ellenben ama szabályoknak megszorítása még önkénytes lemondás mellett is tilos.

fentartók között a tanító, illetve özvegyi nyugdíjakra vonatkozólag köthetők szerződések is, úgy azonban, hogy a mellékelt szabályrendeletekben ezen tanítók és özvegyeikre kikötött kedvezmények csorbulást nem szenvedhetnek.

Ezen szabályrendeletekbe ütköző szerződés érvénytelen, ellenben kedvezőbb ellátás iránt kötött szerződés szabad és érvényes.

Az illető tanító és iskola fentartó között létrejött szerződés, az özvegy nyugdíjjogosultságát nem érinteti.

16. Nyugdíjba beszámítható fizetés gyanánt csak a tisztán tanítói jövedelem vehető.

A kántori járandóságok, lakbér, kegyadományképen élvezett jövedelem, a vallás vagy tanulmányi alapból nyert járulékot a nyugdíjba nem számíthatók be, ha csak az illetők beleegyezésüket nem adják.

17. Ott, hol a tanítói jövedelmekből a kántori járandóságok elkülönítése nehézségekkel jár, az iskolai vallomány, vagy ennek nem létében a canonica visitatio veendő irányadóul.

Ha pedig a tisztán tanítói jövedelem ezekből sem volna a valóságnak megfelelően, vagy mindkét fél megnyugvására kideríthető, az esetben a járás szolgabirája által a felek kölesönös kihallgatása után felvett jegyzőkönyv adatai fognak irányadóul szolgálni.

18. Ha a megállapított tanítói jövedelem egyrészét terménybeli járulékok vagy a tanulók után megszabott tandíj teszi, úgy a terménybeli járulékok pénzértéke, valamint a tandíj a legközelebb mult 10 évi átlag szerint számítandó.

19. A nyugdíj a tanítót a tetteleg nyugdíjba lépés napjától, mi, tekintettel 1875. 32. t.-cz. 43. §-ára, rendkívüli esetek kivételével mindenkor a tanév végére határozandó, az özvegyet pedig férje halála napjától, vagy ha az 1868. 38. t.-cz. 140. §-a, illetve a rom. és gör. kath. plébánosok mint iskolaszéki elnökök részére kiadott egyházhatósági szabályzat 23. § értelmében, a férje lakását és fizetését egy fél éven át élvezte volna, úgy az özvegy nyugdíja férje halála napjától számított fél év után illeti meg, és pedig a multa nézve egyszerre, a jövőre azonban a nyugdíj mennyiségéhez képest előleges havi vagy évnegyedes részletekben.

20. A megszabott nyugdíjat mindig azon pénztár, község vagy felekezet tartozik fizetni, melyből vagy melytől a nyugdíjazandó vagy elhunyt tanító fizetését legutóbb huzta.

Ezen nyugdíj a szolgálati idő arányában községenként nem osztható fel, minthogy a kölesönösség elve az által, hogy minden

község vagy hitfelekezet saját tanítóit vagy csak özvegyeit, tekintet nélkül a máshol töltött szolgálati évekre nyugdíjazni tartozik, amugy is érvényre van emelve.

21. Ha az első foku határozat kézbesítésétől számitandó 15 nap alatt a felek egyike sem élt felfolyamodással, a megye vagy sz. kir. város közönsége által hozott első foku határozat jogerőre emelkedvén, foganatosítása iránt a kellő intézkedések azonnal megteendők.

Ezen utóbbi pontok azon tanítókra vonatkoznak, akik a közoktatásügy rendezése (1868) előtt már szolgálatban állottak és agg koruknál fogva az országos tanítói nyugdíjintézetbe sem lettek fölvéve. Rájuk nézve a Ratio educationis publicae 290. §-a, az 1824-ik udvari s 1845-ik évi helytartótanácsi rendelet képezi a jogi alapot, a mely szerint nyugdíjra jogosultak; nyugdíjukat pedig azon községtől nyerik, ahol utoljára szolgáltak.

Tudok esetet, a hol nem régen, egy hitközségi tanító ezen az alapon nyugdíjaztatta magát. A megye és hitközség által kiküldött vegyes bizottság jelenlétében, a megyei főorvos munkaképtelennek nyilvánította a tanítót. A hitközség először megtagadta a nyugdíjat, későbben alkudni kezdett vele, de az illető tudva azt, hogy jogos téren áll, felfolyamodással élt; valamint a közigazgatási bizottság, mint elsőfoku hatóság, ugy a miniszter is elrendelte nyugdíjaztatását. Mit volt tennie a hitközségnek mást, mint az elaggott tanítót teljes fizetéssel nyugdíjazni: és pedig oly formán, hogy az országos nyugdíjalapból nyert nyugdíját egészítette ki, hogy fizetését megüsse.

Kivánatos és üdvös volna, ha nyugdíjügyünket a kartársak bővebb tanulmányuk tárgyává tennék; az egyes tagok nyugdíjügyét pedig a tantestületek magukévé tennék!

Mező-Kövesd.

Schimmer József,
elemi és ipariskolai tanító.

Iskolajáték

vagy: „*mikép szolgálhat a föld- és természetrajz a népiskolai növény-
dékeknek játéktárgyul.*“

Szükségtelennek tartom, hogy e helyen szakértő pedagógusok előtt az iskolai játékok fontosságát fejtegessem. Csak annyit említek meg, hogy én az iskolai játékokat is a tudományok szolgálatába vonom, és pedig úgy hogy ezáltal a játék semmitse veszítsen érdekességéből.

A játék melyet most bemutatok következőleg történik: A legnagyobb, legidősebb növendék, ha egyszermind a föld és természetrajzban a legotthonosabb a tanulók közt, ülve foglal helyet; ő lesz a játszó társaság elnöke, ki mellé még egy titkár is választandó.

A játszó az elnök előtt félköralakban vesznek állást. Ez megtörténvén az elnök egy zsebkendőből készült korbácsot vesz elő, melynek egyik végét a jobbra melleti játszónak nyújtja miközben felhívja, hogy találja ki: „melyik várost gondolja ő „A“ kezdő betűvel?“

A város nevét az elnök előre megsugja a titkárnak. (Ezt azért látom szükségesnek, nehogy az elnök, egyik-másik iskolatársa iránti előszeretetéből mindig vele találta ki a kérdésben forgó város nevét.) Ha az első kérdezett rövid gondolkodás után, miközben 3 várost megnevezett, nem találta ki a város nevét, a közvetlen mellette álló veszi át a korbács végét s találgatja a várost, mi ha neki sem sikerült, következik a találgatásban a 3. 4. stb. mindvégig.

A kitaláló átveszi a korbácsot az elnöktől és azzal — mintegy büntetésül veregeti a többieket, miközben ezek a büntetéstől menekülő, szerteszét futkosnak. Rövid szaladgálás után az elnök elkiáltja magát: „elég!“ mely a futókat visszatérésre inti.

Ez megtörténvén, folytatja a találgattatást „abc“ sorrendben, mindegyik kezdőbetűvel 2—3 várost találgatva.

De, hogy az elnök és tisztvárosa, a titkár is részesüljenek a szaladgálásban, a tisztséget a játszó főlváltva viselik. Mondanom sem kell, hogy a város neve mellett a megye, a kerület is megnevezendő.

A természetrajzi játék ugyanily módon történik, azon különbséggel, hogy városok helyett állatok nevezendők meg.

Növendékim majdnem egy év óta növekvő örömmel mulatnak ezekkel a játékokkal. Az apróbbak is tömérdek földrajzi és állatnevet tanulnak meg így, minden fáradság nélkül, a mi nekem e két tárgy tanítását nemesak megkönnyíti, de sikeresebbé is teszi.

És most azon gondolkozom, nem lehetne-e a többi tantárgyakat is belevonni a játékba?!

Sály 1888. május havában.

Klein Márton
tanító.

I R O D A L O M.

Beküldetett „Esztergom-vármegyei írók koszoruja.“ Ezen pályadíjjal kitüntetett munka, mely 366 esztergommegyei író élete és irodalmi működése ismertetésével foglalkozik, Dr. Majer István püspök, az országosan tisztelt „Ist-

ván bácsi" 50 éves írói jubilauma emlékére van kiadva s egyszersmind neki, mint az irodalom bőkezű pártolójának ajánlva, egy megye irodalmával tüzetesen, könyvészetileg foglalkozik s a magyar irodalomban ritka jelenség, irodalmi történetünkre nézve pedig megbeesülhetlen.

Irta *Zelliger Alajos*,

(Budapest, VII. Hársfa-uteza 6. sz.)

Egy példány ára füzve 2 frt, diszkötésben 3 frt.

A dohány méreg. Tanulmány. Irta Thewrewk Árpád. A mult számunkban említett füzet folytatása. Ára 30 kr. Kapható minden könyvkereskedésben.

MI UJSÁG.

Hülyék palotája. Trefort uj palotát építettett a hülyéknek. Óriási költséggel ugyan de óriási diszszel is. Magyarországon van átlag 18-ezer hülye, azokból menedéket talál itt 54. Ez jellemzi a Trefort-aera következetességét. — Ez a palotaépítési mánia sokba kerül az országnak, megsínyli a tanítóság. Ebben a palotában már Trefort ércszobra is ott csillog. Ugy látszik ezentul minden koroktatási palota Trefort-mauzoleum is lesz egyuttal, a hol a dicső férfit, lóháton és gyalog bámulhatja a jelen és jövő. Vajjon nem lett volna-e helyesebb, egyszerübb épületet emeltetni, kevesebb fényvel és szoborral, de annál több térrel és célszerűséggel?!

Három pályadíjat tűzött ki a jász-nagykun-szolnokmegyei gazdasági egyesület oly három megyebeli néptanító részére, kik a folyó tanév alatt, vagyis folyó év junius hó végeig a fanemesítés és konyha-kertészet elméleti és gyakorlati tanterv szerinti tanításában legnagyobb sikert fognak felmutathatni. A legérdemesebb tanító 20 frtot, a második 10 frtot, a harmadik is 10 frtot fog kapni. Az egyl. választmánya Bárdossy Gyula kir. tanfelügyelőt bizta meg, hogy minden pályadíjra 3—3 megyebeli tanítót ajánljon.

TÁRSALGÓ.

N. N. tanító született 1824-ben, jelenleg 64 éves, a tanítói pályán az 1841. évtől működik, tehát 47 évig, az országos tanítói nyágd. rendes tagja, annak életbeléptetése első évétől fogva.

Most, midőn testi erői fogynak s ő magát a tanítás folytatására képesnek nem érzi, ennek következtében a tanítói pályáról lemondani s nyugdíjba lépni kényszerül.

A tavaly beküldött kérvényére 100 frt volt a nyugdíj megállapítása. Ez már mégis sok; mikor egy tanító 47 évig működik, ugy hiszem jobban megérdemlené a nyugdíjazást, mint akármelyik miniszter ő nagyméltósága.

Hallatlan rendetlenség uralkodik a tanítók nyugdíjazásában. Az állami tanítók mindig jobban lesznek nyugdíjazva, mint a felekezeti tanítók; persze! mert több szolgálatot tesznek a hazának, mint a felekezeti tanítók.

Vegyük bírálat alá a felekezeti tanítókat. azok közül kik lesznek jobban nyugdíjazva? Senki más, mint kiket a kormány leg-

inkább pártol. Tessék tiszt. kartársaim a néptanítók lapját figyelemmel kísérni.

Felkérem a tiszt. kartárs urakat, miszerint sziveskedjenek a „Tanítóbarát“-ban utasításukat velem közölni.

Mély tisztelettel

Óbér (Vasmegeye), 1885. május 10-én

Wilfinger Károly,
néptanító.

Felelet.

Az 1875. évi XXXII. népoktatási tanítók nyugdíjazásáról szóló törvényczikk 41. §-ának 4. pontja, melyet alább szószerint adok, legyen a kívánt nyugdíjazási ügyre a felvilágosítás:

„Azon tanítóknak, kik kimutatják, hogy 1875-ben betöltötték illetőleg betöltik 55-dik életévüket, a közoktatásügyi minister által kitüzendő határidőig nyilatkozniok kell az iránt, hogy részesülni akarnak-e az országos néptanítói nyugdíj-alapból vagy nem?“

„Kik a kitüzött időig nem jelentették be, hogy részesülni kívánnak, azok mindennemű befizetések alól fölmentetnek, de viszont az országos nyugdíjpénztárból semminemű végkielégítést, nyugdíjat, vagy özvegy, árva, gyámpénzt nem nyerhetnek. A kik pedig kijelentik, hogy kívánnak részesülni, azok kötelesek 1875-től fizetni a számukra biztosított nyugdíj összegnek belépti díjul egyszer s mindenkorra 20°/_o-át és évenként 8°/_o-át.“

„Az ily tanítók nyugdíjának évi összege (növekedés nélkül) 100 frtban állapittatik meg, özvegyei egyszer mindenkorra 100 frtot, árvái a rendes segélypénzt kapják. A szolgálati idő szintén ezen §. 2. pontja értelmében számittatik; amely így hangzik:

„Ezen már alkalmazásban levő bárminemű nevelők s tanítóknak (tanítónőknek) 40 beszámított szolgálati év után nyerendő évi nyugdíja 250 frtban, tiz beszámított szolgálati év után nyerendő nyugdíjösszege 250 frt 40 százalékaiban azaz 100 frtban, (mely a második évtől évenként 2 százalékkal növekedik), özvegyeik segélypénze 84 frtban, árváik segélypénze a 18—26 §§-ok értelmében állapittatik meg.“

„A 8. §. értelmében beszámítható szolgálati idejük pedig 1870-dik évtől kezdve számittatik, de úgy, hogy egyfelől a 100 frtnyi nyugdíjösszeg bárkire nézve is csak 1885-től növekedhetik 2°/_o-kal, s másfelől az 1876. január 1-je után elhunytak özvegyei s árvái már 1876-ik évtől kezdve részesülnek a segélypénzben, ha az elhunyt legalább 10 — a 8. § értelmében beszámítható — évig szolgált.“

A mint látszik ezen paragrafusok alá esett nevezett tanító. Így több nyugdíjra igényt, nevezett nem tarthat.

Havasi K.

Felelős szerkesztő: ZIEGLER GÉZA.

Nyomatott Polgár Bertalan könyvnyomdájában, Győrött.

MULATTATÓ.*)

Gara Bence magyar néptanító önéletrajza.

I.

Mint hogy manapság minden tisztességes ember születéssel kezdi az életét, nagyon természetes, hogy nekem is hódolni kellett a szokásnak.

Születésem valószínűleg titokban történt, mert én, bármiként is erőltessem a fejemet, nem tudok visszaemlékezni reá.

Emlékezetem attól a percztől veszi kezdetét, midőn egy rendkívül gonosz, ráncos arczu asszonyság forró vízbe nyomott.

Felkiáltottam, hogy nem óhajtok fürdőt venni, de kiáltásomat félremagyarázták.

— Milyen jó tüdeje van a kölyöknek, — mondá egy fiatal, kövér férfi, aki mosolyogva nézett.

— Ah uram, — kiálték ismét, — ha csak egy szikrája is van az ember-szeretetnek az ön szívében, mentsen meg ettől a boszorkánytól, a ki úgy bánik velem, mintha meg akarna koppasztani, mint a csirkét.

A vénasszony irtózatosan paskolt és így felelt:

*) Ezen rovat alatt a győri Garabonciás Diák munkatársainak szives közreműködésével lapunk két utolsó lapján egy kis mulattatót közlünk, a melyből az élez és szatira hiányozni nem fog. Ezen rovat bizony költségünkbe kerül, de a fokozódó pártolás lehetségessé teszi ezt, s mi szivesen hozunk lapunk érdekesebbé tételére áldozatokat.

- Valóban erős és egészséges fiu, szakasztott apja.
- Hol van az apám? — ordíték haraggal.
- Csakugyan hasonlít hozzám, — szölt a kövér férfi.
- Tehát ön az apám? — kiálték esudálkozva.

Azonban nem értették meg szavaimat, mert miként később tudtam meg, az angyalok nyelvén beszéltem.

A vénasszony kirántott ekkor a vízből és belecsavargatott erősen valami rongyba.

Kétségbe voltam esve, azt hittem, hogy az egyiptomi mumiák sorsára jutok. Már vártam, hogy mikor tömködik belém a mirrhát és cassiát és hogyan szedik az orromon át az agyvelőmet.

Azonban másként történt a dolog.

A vénasszony újra megragadott és egy végtelen hosszú pántlikát tekergetvén a hasam körül, vánkosba kötött és odavitt egy halavány, kedves arzu nőhöz, aki megcsókolt.

Ránéztem az órára, a mutató a VIII-on állt.

— Kérek reggelit! Éhezem! — kiálték türelmetlenül, s a halvány beteg asszony megértette amit mondtam.

Kibontá keblén az inget és valami kellemes puha gömbhöz szoritá arczomat.

Ugyane pillanatban meleg és illatos folyadék fecskendezett ajkaim közé.

Felnyitám szemeimet és megnéztem mi az, azután sértett önérzettel rántam el fejemet és felkiálték:

— Asszonyom, csak nem gondolja kegyed, hogy én szopni fogok, mint a tengeri nyul.

Csakhogy ezt már nem értette a jóarcu nő. Ujra oda nyomott kebléhez és én pirulva a megalázáson, engedve az édes erőszaknak, — szoptam.

II.

Életemnek első hónapjait úgy töltöttem mint valami egyiptomi münia.

Miután nem értették nyelvemet, mindenféle jelek által mutattam, hogy a pólyát nem szeretem. Sokszor szétrugtam vánkosbörtönöm falait, de hasztalan: ismét bekötöztek.

Cselédünkre különösen haragudtam, mert lekötözte a kezeimet is. Ilyenkor Petőfinek az a költeménye jutott eszembe a melyben e sorok álltak: „Letörte bilincsét a rab, végre, végre szabad!” Ilyenkor a legnagyobb erőfeszítéseket tettem, hogy én is szabad legyek, de beláttam, hogy hasztalan munkát végezek.

Meg az is nagyon bántott, hogy egész nap dudoltak a fülembé. Hiszen nem vagyok én phonograph-masina, hogy telefujjanak nótaival!

De még ha szépen daloltak volna, hanem csak úgy félfoggal, gondolták nekem az is jó. Hát képzelje el valaki a helyzetemet: reggel öt órakor szoktam felkelni, persze akkor még mindenki aludt a házban, hát én elüvöltöttem a mohamedán müezzim hajnali kiáltását. Erre felébred a dada, rángatni kezdi a kocsimat s álmos hamis hangon nyikogja: „Kis esolnakom a Dunán rengedez.” Ijedten hallgatok el s tetetem magamat, mintha aludnám, hasztalan! Egész hat óráig folyton rengedez a esolnak s én nem állhatom tovább, kifakadok a dal és a sors ellen; átkozom a ki megirta, kiadta, kinyomatta.

Ekkor az anyám vesz az ölébe s egy más változatból kezdi rá: „Kis esolnakom . . .”

— Megörülök, ne tovább! — kiáltom, mire az apám lép hozzám, és kérdezi, mi bajom.

Feléje tárom karjaimat, ölébe vesz és ő is elkezd duruzsolni: „Kis esolnakom . . .“

No, ez már mégis sok a esolnakokból. Boszusan hunyom le a szemeimet s a dal el is marad. A szobában lábbujjhegyen járnak s én kénytelen-kelletlen úgy tetetem magamat, mintha aludnám. Mert hiszen jaj nekem, ha moeczczanak, azonnal rákezdik ismét a esolnakos nótát s megszédítik vele a fejemet.

* * *

Mikor hat hónapos voltam, valami kemény hegyesség nőtt a nyelvem előtt. Nagyon megijedtem, hogy valami rendellenes kinövés, és sokat kiáltoztam, hogy operáltassanak az orvossal, végre megtudtam, hogy a fogam jön.

Örült neki az egész dalárda, s én minden órában felkiáltottam:

— Pecsényét kérek! Jogom van hozzá! Kinőtt a fogam!

De bizony nem adtak.

Hanem e helyett egy darab fát akasztottak a nyakamba, és mondogatták, hogy fügegyökér.

Elhatároztam magamban, hogy mihelyt a számba teszik, azonnal megeszem madzagostul, és így bebizonyítom rágászati érettségemet.

Bele is dugták a számba, de hogy száradjon el gyökerestül minden fügefafa! — nem volt az sem édes, sem rágható, — de még csak szivar gyanánt sem lehetett használni.

Ekkor aztán nagyon megharagudtam.

Kijelentettem az anyámnak, hogy öngyilkos lések: felakasztom magamat a fügegyökér madzagjára, de szerencsére egyszer, midőn magamra maradtam, a Zordon kutyánk lerágta a nyakamról s megette.

Maig se tudtam kitalálni, hogy mi jót találhatott rajta.

(Folytatása következik).

Gönczy Pál államtitkár urhoz.

Ötven év, be nagy szám, Istenem!

Évi fizetésemnek fele.

Bizony ennyi alig jut nekem,

Nehéz a tanító kenyere.

Jubilálva ránk gondoljatok,

Kik tengődünk éhen e hazán.

Segitsetek rajtunk jó urak,

Akkor jubilálunk igazán.

Minden állam létföltétele,

A jó és fejlett népinevelés,

Mondta Roussau és Eötvös vele,

De kenyér nélkül igen nehéz.

Jól tanítani helyes mód szerint

Száz forintért, nem lehet, nem ám!

Segitsetek rajtunk, jó urak,

Akkor jubilálunk igazán!

Tanítunk mi. Izzadunk bele,

S fizetésünk mellett koplalunk,

Dicsérettel szájakot tele,

Ámde pénzt csak nagy ritkán kapunk.

Dicső czél a népinevelés, szóltok,

Éhezni még sem dicső talán,

Segitsetek rajtunk, jó urak,

Akkor jubilálunk igazán!

Azt mondjátok, a kormány szegény,

Mannlicherre van ám pénzetek,

S nem bánjátok, hogyha én szegény

Éhen, szomjan, rongyban elveszek.

A tanító kántor is lehet,

Harangozó, bakter is talán.

Segitsetek rajtunk, jó urak,

Akkor jubilálunk igazán.

B. Istók.

Tzompó Mihály és Tsösze Ádány

böles eskolaszékék tanálkozásai.

— No nászom tennap möbróbátom a zuj tanéttót.

— Hogyan nászom?

— Aszondom nnéki, hogy mongya meg mitű sós az tengör vize.

— Hát tuttaje?

— Nem a nászom mér mer aszonta, hogy attú hogy sok benn a só, mán mondok a nem igaz, mer ugy van a hogy sok benne jaz sós héring.

*

— Sok a dolog, nász! Nám tsak tennap ho' eevetöttük a tisztelendő maggyát má mög

hajszul eza baktör-e, mer aszondgya a mestramnak kölletik ganéznyi. Ehun-e?

— Bia sok a huzavonya! Engöm is ho' mmög huzigát az a fenyé hajdukáprár. De mondok tsak hogy a botta nöm reflektát-e!

— Oszténg mér ho' marakottak avvaa a város embörive?

— Aszonta, idegöny lyószágbann kotonázott az én kezem-e! pejg nám az üvé vájkát azén hajambann.

— Ugyi mien az oan?!

Se így, se úgy.

Tanító: — Mondjál nekhem ed kis modár?

Kóbi: — Ed kis modár a gólyakhülük.

Tanító: — Aztat nem ud hívnek.

Kóbi: — Hát gólya-jermek.

Tanító: — Vadj the ed szomár! Az se nem van gólyakhülük, se nem gólyajermek, hanem g ó l y a - t s i b e.

Diák önértet.

Pali (V. oszt. gimnázista a II. oszt. Laczihoz.) Látod öcsém, én már az ötödikbe megyek, a hol kezdődik az úr. Nekem már uem mondhatja többé a Fránzi bácsi, hogy te számár, hánem m a g a számár!

Az egyetem folyosójáról.

Tanár: — Ugyan kérem assistens ur nézzen ki, kik csinálnak odakünn oly éktelen nagy lármát?

Assistens (kitekint): — A h a l l g a t ó u r a k.

Hölgyeknek nagyon érdekes!

Fölötte becses munkát irt dr. Yang A., a szultán nyug. háremorvosa, s fölötte szükségset, most, midőn az ártalmas szépitőszerek nagy forgalomban vannak. **A szépség a boldogság alapköve. E mű megmutatja, miként nyerhet szépséget a legzutabb is; az amugyis szép pedig miként tarthatja fönn agkoráig a szépséget, anélkül, hogy a használatban levő ártalmas szerekhez, vagy egyáltalán valami különös szerhez kellene folyamodnia.** Ennek a munkának nem szabad hiányoznia egy toilette-asztalról sem. Leányok, akik szépségük által óhajtanak hódítani és szerencsét csinálni a házasságban, nők, a kik meg akarják őrizni örökre férjeik szerelmét, anyák, kik széppé akarják gyermekeiket nevelni, nem nélkülözhetik e művet. Dr. Yang a ki művészi izléssel bírálgatja a női testet, arcot és ruházatot, avatott tollal bizonyitgatja, mennyi ferdeség kapott lábra az izlésben, s a mai nők mennyire nem birnak fogalommal a szépség fejlesztéséről és felhasználásáról.

A mű tartalmából kiemeljük a következő pontokat:

A szépitőszerek. A hárem hölgyei közt. A rütságról. Az öreg nők rütsága. A szépségfentartás. A rüt nők szerencsétlensége. A rütság a boldogtalanság alapköve. A szépség első feltétele. A szépség második feltétele. A leghatásosabb szépitőszert, mely semmibe sem kerül. Ninon de Li-

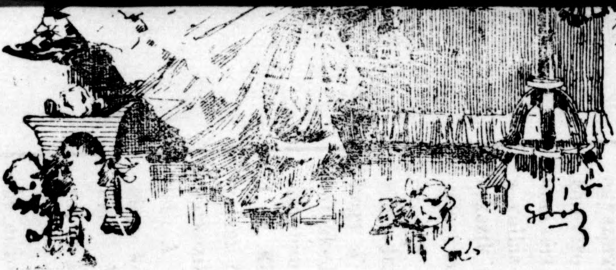

hatása a szemszörre. Itallok hatása az orra. Az orr-ször. A nagy száj. Lélekzés a szájon át. A fogak széppé tevésének titka, A haj mint a nő főéke. Mi adja meg a haj szépségét. A fésülködés titka. A rövid női haj. A haj ápolása. A haj hatása a férfiakra. A hosszú haju nők. A nyak szépsége. Fülbevalók. Milyen legyen a fülbevaló és mikor viseljük. Az ókszerék. A

Élkülözhetik e művet!

A ki szépségét meg

első művésze. A csinos és a szép. Az öltözködés titka. Az öltözködés mint művészet. Zoraida. Agnica. Miért nem tud sok nő öltözni. Hogyan nyerte meg Agnica a szultán szerelmét. A női természet szépsége. Milyen a szép női természet. A természet szépségének titka. Hogyan lehet a természet hiányait pótolni és széppé tenni. A rizspor fölösleges szepítőszert. Milyen a szép szem. A szem szépségének ápolása. A napfény

Irta

Dr. Yang A.

a török szultán nyug. háremorvosá.

Ára 1 frt.

Ezen díszes kiállítású zsebkönyv **ára csak egy frt.** Megrendelhető ez összeg postautalványon való előleges beküldésével Hennicke Rezső győri könyvkereskedőtől (Széchenyi-tér 5. sz.) vagy bármely hazai könyvkereskedőnél. Azon hölgyek, kik hiúságból vagy álszeméremből nem akarják nevükre czimeztetni, rendelkezzenek a nevezett czéggel, mely más név alatt is, vagy „post restant“ kész küldeni e becses művet.

Rövid idő alatt ezer és ezer példány kelt el külföldön e munkából, a mi csak a mellett bizonyít, hogy régen érzett hiányt pótol.

A fent jelzett tartalom rövid vázlatára elég áttekintésül szolgálhat a mű irányáról és tartalmáról. Szépségére, kellemeire minden nőnek büszkének kell lenni, de férfiak is haszonnal olvashatják e munkát, mely az emberiségre nézve valóságos áldásnak mondható.

Nem ajánl ez a mű semminemű költséges szepítőszert, sőt óv azoktól, — egyszerűen rámutat a természet által nyújtott szerekre, s azok használati módjára utasítással szolgál.

E lapok olvasóinak terjesztés végett is ajánljuk.

A szépség egy krajczárba sem kerül!

relemben. A hártyák-ról. A hónalj. Van-e a női testnek illata. Az illatszerekről. Szépség és illat. Az örök ifjúság titka. Az első ránc. Az arc különös bája. Mi által biztosíthatja magának a nő örökre férje szerelmét? Hogyan boldogítja a szépség. Családi boldogság titka. A különféle indulatok hatása a szépségre. Az anya kötelességei a gyermekek szépségének ápolása érdekében.

POSTA.

W. K. Óbér. Levelére H. K. ur. a közokt. ügyi min. volt hivatalnok a válaszol. Az 5 krt a szegények perselyébe tettük. — **N. W. Nagyvárad.** Azok a tanítók, a kik Gönczynél megfordultak, bizonyára érdekes dolgokat tudnának mondani. Így p. egygyel megtörtént, hogy valami állásért folyamodott. Gönczynek tetszett az illető intelligens modora és alakja. Igen nyájasan beszélt vele, s egyszeresak e kérdéssel fordult hozzá: »Apropos: ugy-e bár ön református?« — Nem bizony kérem, katolikus vagyok, Gönczy egyszerre más arcot mutatott s az illető nem kapta meg az állást. Ennyire kicsinyesnek lenni egy oly magas polcon levő férfiúnak, nem értjük miként lehet ma, midőn már régen megszoktuk, hogy a vallás érdemkisebbitő nem lehet. — **F. F. Erdély.** Annyi levél érkezik hozzánk, hogy azokra rögtön felelni nem lehet, de azért válasz nélkül nem hagyunk egyet sem. — **B. R.** Szívesen vesszük. — — **s — s. Trencsén.** Boesassa nyilvánosságra. Irjon röviden és higgadtan, s hívja fel ügyére a nagy közönség ítéletét. Bizonyos, hogy a püspök elé kerül a dolog, a ki kénytelen lesz az ön javára intézkedni. — **Dr. Yang A. Bécs.** Hirdetését közöljük, minthogy azonban művét nem láttuk, nem adhatunk róla »ajánlást«. — **Seb. J. M. Kövesd.** ? ? ? — **Somsich S.** Naptárunk számára készül-e valami? — **T. R.** Minthogy ezikke az iskolai év megnyitására vonatkozik, majd csak az ősszel közöljük. Kérdésére pedig ez a felelet: A »Garabonciás Diák« 7 év óta áll fenn. Igen tartalmas és olvasó képes hetilap. Negyedévre 1 frt. Szerkeszti Gárdonyi Géza, kitől »Mulattató« rovatunk a »Gara Bence« czimű tanítói életrajzot hozza. Czim: Györbelváros, Saru-köz 5. sz. — **P. K.** A győrvideki tanítóegylet semmivel sem járult a Gönczy-jubileumhoz, de az erdélyi közm. egyletnek küldött 100 frtot. Itt tudják azt, hogy Gönczyt a néptanítók hiába emelik, Gönczy ugyan nem emeli őket, s mióta a népnevelésügy élén áll, oly irtózatossággal vezeti a miniszterium a néptanítók ügyeit, hogy a jövő század ítélete minden mondva csinált jubileumi fényt piszokká fog silányítani. — **A többi levélre jövő számunkban felelünk.**

